

Godīgās tirdzniecības diena Kāda ir sporta preču patiesā cena?

Latvijas Sporta pedagoģijas akadēmija
Brīvības iela 333 – 306
2016.gada 10.novembris, plkst. 13:00 – 17:00

Programma

13:00 – 14:00 **Kā sporta jomā integrējas vietējais un globālais konteksts?**
Dokumentālā filma par NIKE sporta preču ražošanu
Interaktīvs uzdevums par globālajām sporta apģērba ražošanas un piegādes ķēdēm *Noskaidro t-krekla patieso cenu*
Diskusijas par sportu un ilgtspējīgu attīstību

14:00 – 14:30 *Godīgās tirdzniecības kafijas un tējas pauze*

14:30 – 15:30 **Dokumentālās filma** par futbola bumbu ražošanu Pakistānā
Diskusijas par sportu un godīgo tirdzniecību

15:00 – 15:30 **Kas ir Fairtrade?**

15:30 – 17:00 **Fokusgrupas diskusija** par sporta jomas saikni ar godīgās tirdzniecības iniciatīvu

11/10/2016 Godīgās tirdzniecības diena LSPA
Zaļā brīvība, M4D 2

Vietējais un globālais konteksts sporta jomā

[Nike Sweatshops: Behind the Swoosh](#) 20:29, 2011
Džims Kīdijs un Leslija Kretzu

Kas ir 'sviedrētavas'?

- Nabadzīgi darba apstākļi, negodīgas algas, pārmērīgs darba stundu skaits, bērnu darbaspēks, pabalstu trūkums.
- Attīstības valstīs ~168 milj 4-14 g.v. Bērnu piespiedu kārtā strādā pilnu darba dienu.
- Plaša patēriņa preces, visbiežāk ražotās sviedrētavās: kokvilnas izstrādājumi, apģērbs, kļeģeļi, kakao un kafija.

Diskusija

- Kā šis video ir saistīts ar katru personīgi?
- Kā iztikt ar algu, ko maksā Nike 'sviedrētavās' – ekspluatēšanas / lētā darbaspēka / melnā darba rūpnīcās?

11/10/2016 Godīgās tirdzniecības diena LSPA
Zaļā brīvība, M4D 5

Uzdevums par globālajām sporta apģērba ražošanas un piegādes ķēdēm „Noskaidro t-krekla patieso cenu”

- Kāpēc t-krekls?**
 - Vienkāršs produkts
 - Visiem pazīstams produkts
 - produkts ar globālu piegādes ķēdi
 - produkts, kas ir nozīmīgs sporta patērētājdarbības jomā

11/10/2016 Godīgās tirdzniecības diena LSPA
Zaļā brīvība, M4D 6

Cik lielu atlīdzību par darbu saņem katrā t-krekla ražošanas ķēdes posmā?

- mazumtirdzniecības ieņēmumi
- alga šuvējiem (rūpnīcas strādniekiem)
- auduma ražotāju ieņēmumi
- transportētāju ieņēmumi
- produkta ražotāju ieņēmumi (manufaktūra)

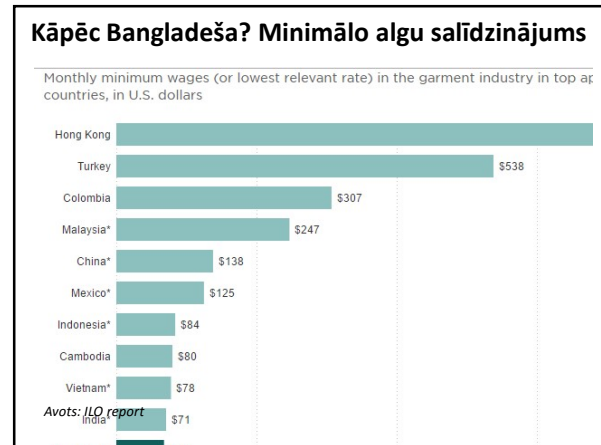
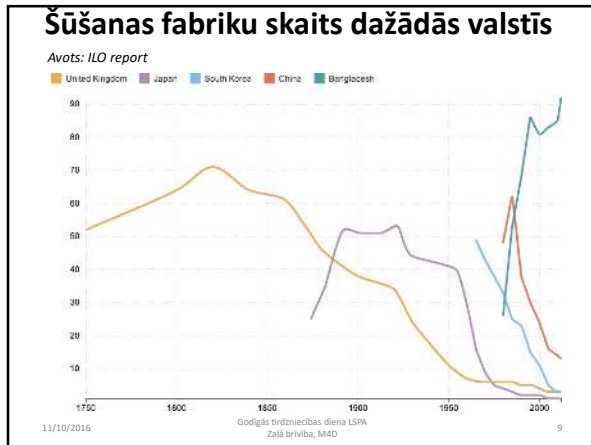
11/10/2016 Godīgās tirdzniecības diena LSPA Zaļā brīvība, M4D 7

Cik lielu atlīdzību par darbu saņem katrā t-krekla ražošanas ķēdes posmā?

- 50% = \$10 – tirgotājiem
- 5% = \$1 – šuvējiem
- 5% = \$1 – auduma ražotājiem
- 5% = \$1 – transportētājiem
- 35% = \$7 – produkta ražotājiem (manufaktūra)

11/10/2016 Godīgās tirdzniecības diena LSPA Zaļā brīvība, M4D 8

Papildus info par t-kreklu ražošanu:

- **PLANET MONEY MAKES A T-SHIRT:** The world behind a simple shirt, in five chapters.

11/10/2016 13

Godīgās tirdzniecības diena LSPA
Zaļā brīvība, M4D

**Playing Fair:
The Story of Fairtrade Footballs, 8:04, 2016**
<https://www.youtube.com/watch?v=wTrFOLLvIGs>

- Kā tiek ražotas futbola bumbas?
- Kā futbols ir saistīts ar godīgo tirdzniecību (Fairtrade)?
- Kādā veidā godīga tirdzniecība raksturo godīgu spēli?

11/10/2016 14

Godīgās tirdzniecības diena LSPA
Zaļā brīvība, M4D

- No visām sporta bumbām – 20 % ir roku darbs
- Futbola bumba – parasti 20 sešstūri un 12 piecstūri no poliuretāna (PU, PUR) vai polivinilkarbonāta (PVC)
- Tos sašuj kopā 650 dūrienos ar 18 metrus garu sintētisku auklu
- Vienas bumbas sašūšana aizņem 2-3 stundas

11/10/2016 15

Godīgās tirdzniecības diena LSPA
Zaļā brīvība, M4D

11/10/2016 16

Godīgās tirdzniecības diena LSPA
Zaļā brīvība, M4D

Fakti par godīgas tirdzniecības sporta bumbām

- Sporta bumbas veicina līdzjutību, vienotību un prieku. Daudzi sporta veidi, kur piedalās miljoni spēlētāju un līdzjutēju, nebūtu iespējami bez **sporta bumbām**.
- Sporta bumbu ražošana notiek ekonomiski mazāk attīstītajās pasaules valstīs. Taču šo bumbu ražotājiem nav daudz iemeslu priecāties par dzīvi:
 - **bīstami darba apstākļi**,
 - **12 stundas 7 dienas nedēļā**, samaksa par bumbu skaitu, nevis nostrādātajām stundām,
 - **peļņa, ar ko nevar nodrošināt ģimenēm iztikas minimumu**,
 - **sieviešu darba diskriminācija**,
 - **bērnu darbaspēka izmantošana** (ILO: futbola bumbu ražošana Sialkotas reģionā Pakistānā ir iesaistīti > 7,000 5-14 g.v.bērni, kas strādā pilnu darba dienu).
- Kopā ar patērētājiem un tirgotājiem, Fairtrade iniciatīva veicina strādnieku darba apstākļu un atalgojuma uzlabošanu. Bērnu darbaspēka novēršanai strādnieki darbu veic rūpnīcās, to neņem uz mājām.
- Fairtrade sertificē futbola, handbola, volejbola un regbija bumbas.

11/10/2016 17

Godīgās tirdzniecības diena LSPA
Zaļā brīvība, M4D

Fairtrade Premium maksa

- Sporta bumbu ražotāji (šuvēji) saņem **Fairtrade Premium maksu** (papildus 10% no tirgus vērtības); rūpnīcā lemj, kā šos līdzekļus izmantot kopienas ekonomiskajā, sociālajā un vides attīstībā: *mikrokredīti, dzeramais ūdens, bērnu darziņi, velosipēdi, veselības apdrošināšana...*

11/10/2016 18

Godīgās tirdzniecības diena LSPA
Zaļā brīvība, M4D

Fairtrade sporta bumbas - Sialkota (Pakistāna)

- FT sporta bumbu globālais centrs – 70-80% no bumbām, kas šūtas ar roku. Arī Ķīnā, Indijā, Taizemē, Vjetnamā.
- Sialkotā ir 6 Fairtrade sporta bumbu kompānijas: *Tramondi, Talon, AKI, Vision, Silver Star Enterprises, Ali Trading Company.*
- Sialkotā ~ 40,000 strādnieki, ražo ~ 40 miljonus sporta bumbu gadā, ~ 60 miljonus – vispasaules futbola čempionātu gadā.
- Taču tas ir tikai 1-2 % no visām pārdotajām sporta bumbām.
- Pēdējo 12 gadu laikā Pakistāna vairs nav vadošā sporta bumbu ražošanā, tikai 13%. Tagad pirmā ir Ķīna – 50%, jo ražošanā izmanto mehāniski šūtas sporta bumbas, kas tiek tirgotas par tādu pašu cenu, kā bumbas, kas šūtas ar rokām.
- Sialkotā ~ 30% dzīvo zem iztikas minimuma.

11/10/2016 Godīgās tirdzniecības diena LSPA Zaļā brīvība, M4D 19

Ethletic Global All-Star Fairtrade futbola bumbas

- Ražo FairCorp:
 - pasaules karte ar uzrakstu – *tiesības uz izglītību* – 9 valodās
- Info par produktu un ētiku:
 - Fairtrade sertifikācija,
 - Team Quality futbola bumba,
 - Best Seller / dižpārdoklis,
 - Šūtas ar rokām no 32 gabaliem;
- Nodarbina dažādu riska grupu pārstāvjus no Āfrikas, Āzijas un Latīņamerikas.
- Kompānija arī ziedo šīs futbola bumbas bērniem no riska grupām visā pasaulē, īpaši no konfliktu un nabadzības reģioniem.

11/10/2016 Godīgās tirdzniecības diena LSPA Zaļā brīvība, M4D 20

FAIRTRADE bumbas no Bala Sport

<http://www.balaspport.co.uk/fairtrade-balls/>

11/10/2016 Godīgās tirdzniecības diena LSPA Zaļā brīvība, M4D 21

FAIRTRADE bumbas no Etika Sports

<http://www.etikasports.com/en/fairtrade/>

11/10/2016 Godīgās tirdzniecības diena LSPA Zaļā brīvība, M4D 22

FAIRTRADE bumbas no Senda

<https://sendaathletics.com/fair-trade/>

11/10/2016 Godīgās tirdzniecības diena LSPA Zaļā brīvība, M4D 23

Papildus info par fairtrade sporta bumbām

- [Sports balls: Learning about Fairtrade](#)
- [Fairtrade Standard for Sports balls](#)
- [Fairtrade Sports Balls Desk Study Final Report 2014](#)
- [Social Conscience Fair Trade Sports Balls - Info Sheet](#)

11/10/2016 Godīgās tirdzniecības diena LSPA Zaļā brīvība, M4D 24

Video par fairtrade sporta bumbām

- [Sialkot A city of Opportunities](#) 6:39, 2013
- [Senda: Soccer's Path to Fair Trade](#) 13:02, 2013
- [Fairtrade Soccer Balls](#) 8:45, 2011
- [The World's Footballs Come From This Village in Pakistan](#) 6:23, 2014

11/10/2016

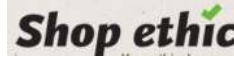
Godīgās tirdzniecības diena LSPA
Zaļā brīvība, M4D

25

Ētiskie un vides kritēriji zīmolu novērtēšanai

- Piegādes ķēdes caurskatāmība
- «Sviedrētavas»
- Bērnu darbs kokvilnas audzētājvalstīs
- Strādāšana no mājām
- Kokvilnas ražošanā izmantotie pesticīdi

BRAND	COMPANY
Evedax	Designation (2011 Company) Brand Owner: 2011
Skegonger	Designation (2011 Company) Brand Owner: 2011
P. S. Weston	Designation
W. Weston	Designation (2011 Company)
APL	Designation (2011 Company)
NFL	Designation (2011 Company)
Running Outfit	Designation
Adidas	Designation (2011 Company)
Reebok	Designation (2011 Company)
Jay's Man	Designation (2011 Company)
Fujiwara	Designation (2011 Company)
Benetton	Designation (2011 Company)
Converse	Designation (2011 Company)
Mic	Designation (2011 Company)

11/10/2016

Godīgās tirdzniecības diena LSPA
Zaļā brīvība, M4D

26